

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Бобровник Ілля, Гамов В'ячеслав, Приходько Віталій

*Державний торговельно-економічний університет,
кафедра фізичної культури, спорту та реабілітації*
knteusport@knute.edu.ua

Анотація. Обґрунтовано доцільність інтеграції прикладу «Ігор Нескорених» в освітній процес закладів вищої освіти під час викладання дисциплін «Легка атлетика та методика її викладання», «Фізична реабілітація та адаптивний спорт» і «Фізичне виховання». Проаналізовано український досвід участі ветеранів воєнних конфліктів у «Іграх Нескорених» як ефективний навчально-методичний ресурс.

Ключові слова: легка атлетика, інклюзивна освіта, адаптивна фізична культура, «Ігри Нескорених», професійні компетентності, фізичне виховання, вища освіта.

Summary. Bobrovnyk I., Hamov V., Prykhodko V. **The Inclusive Potential of Track and Field Athletics in the Preparation of Future Specialists in Physical Culture and Sport.** The article substantiates the expediency of integrating the example of the Invictus Games into the educational process of higher education institutions during the teaching of the disciplines «Athletics and Methods of Teaching», «Physical Rehabilitation and Adaptive Sport» and «Physical Education. The Ukrainian experience of veterans' participation in the Invictus Games is analyzed as an effective educational and methodological resource.

Keywords: athletics, inclusive education, adaptive physical culture, Invictus Games, professional competencies, physical education, higher education.

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку вищої освіти в Україні вимагають оновлення змісту професійної підготовки здобувачів освіти у галузі фізичної культури і спорту. Особливої актуальності набуває формування готовності майбутніх фахівців до роботи з різними контингентами, зокрема ветеранами воєнних конфліктів та особами з інвалідністю. Дисципліни «Легка атлетика та методика її викладання», «Фізична реабілітація та адаптивний спорт» та «Фізичне виховання» (секції «Легка атлетика», «Фізична реабілітація») мають значний потенціал для реалізації принципів інклюзивної та адаптивної фізичної культури. Приклад «Ігор Нескорених» демонструє ефективні педагогічні та методичні підходи до навчання легкоатлетичних вправ з урахуванням індивідуальних можливостей спортсменів, що доцільно інтегрувати в освітній процес ДТЕУ.

Обговорення. Інтеграція прикладу «Ігор Нескорених» [4] у освітній процес дисциплін «Легка атлетика та методика її викладання», «Фізична реабілітація та адаптивний спорт» та «Фізичне виховання» (секції «Легка атлетика», «Фізична реабілітація») дозволяє застосовувати кейс-метод,

проблемне навчання та моделювання професійних ситуацій. На практичних заняттях студенти можуть аналізувати адаптацію техніки бігу на протезах, особливості виконання метань та штовхання ядра з урахуванням обмежень опорно-рухового апарату. Український досвід участі ветеранів у «Іграх Нескорених» [2, 7] виступає важливим мотиваційним чинником і формує у здобувачів освіти ціннісне ставлення до професії, розуміння соціальної значущості легкої атлетики як засобу реабілітації та соціальної інтеграції.

Рекомендації. З метою практичної реалізації інклюзивно орієнтованого підходу та підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в межах опанування вищезазначених дисциплін, доцільним є впровадження методичних рекомендацій, спрямованих на поєднання технічної, педагогічної та виховної складових освітнього процесу. Особливу цінність у цьому контексті мають матеріали та практики, засновані на прикладі «Ігор Нескорених», які сприяють формуванню інклюзивного мислення, емпатії, професійної гнучкості та готовності працювати з різними категоріями осіб [3, 6]. Ураховуючи зазначене, пропонуються такі рекомендовано:

- використовувати відеоматеріали та кейси «Ігор Нескорених» під час вивчення техніки легкоатлетичних вправ [5];
- включати елементи адаптивної легкої атлетики до практичних занять [1];
- залучати студентів до розробки конспектів занять для різних категорій осіб;
- формувати навички педагогічного аналізу та корекції техніки рухів.

Використання прикладу «Ігор Нескорених» [2, 6] у процесі опанування дисциплін «Легка атлетика та методика її викладання» та «Фізична реабілітація та адаптивний спорт» сприяє формуванню професійних компетентностей, розвитку інклюзивного мислення та практичної готовності до роботи в сучасних умовах. Легка атлетика постає як ефективний педагогічний інструмент підготовки фахівців, здатних працювати з різними соціальними групами та відповідати викликам сьогодення. У майбутніх фахівців спеціальності А7 фізична культура і спорт згідно Стандарту спеціальності формуватимуться:

- загальні компетентності: здатність до аналізу та синтезу професійної інформації; здатність працювати в інклюзивному освітньому середовищі; здатність до міжособистісної взаємодії та професійної етики; здатність до безперервного професійного розвитку.
- фахові (спеціальні) компетентності: здатність навчати техніки легкоатлетичних вправ з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів; здатність планувати, організовувати та проводити заняття з легкої атлетики; здатність застосовувати методи адаптивної фізичної культури; здатність здійснювати педагогічний контроль та оцінювання рухової діяльності.

Відтак, очікувані програмні результати навчання: знати теоретичні основи легкої атлетики та методики її викладання; вміти навчати техніки бігу,

метань і стрибків з урахуванням рівня підготовленості та функціональних можливостей; аналізувати та адаптувати легкоатлетичні вправи для осіб з інвалідністю та ветеранів; проєктувати навчально-тренувальні заняття з використанням інклюзивних підходів; демонструвати готовність до професійної діяльності.

Поряд із підготовкою майбутніх фахівців спеціальності А7 «Фізична культура і спорт» дисципліна «Фізичне виховання» (секції «Легка атлетика», «Фізична реабілітація») відіграє важливу роль у формуванні загальних компетентностей здобувачів вищої освіти інших спеціальностей ДТЕУ. Інтеграція прикладу «Ігор Нескорених» у освітній процес сприяє розвитку інклюзивного мислення, соціальної відповідальності та ціннісного ставлення до здоров'я і рухової активності. Для більшості здобувачів вищої освіти, за виключенням частини тих студентів, що займаються у групі спортивного вдосконалення, легка атлетика розглядається не як засіб, досягнення спортивного результату, а як універсальний інструмент формування культури здорового способу життя, толерантності, емпатії та усвідомлення можливостей осіб з інвалідністю та ветеранів війни. Результатом є формування таких загальних компетентностей як: здатність працювати в інклюзивному та мультидисциплінарному середовищі; здатність усвідомлювати соціальну значущість фізичної культури і спорту; здатність до командної взаємодії, взаємоповаги та відповідального ставлення до інших; здатність використовувати рухову активність як засіб підтримки власного фізичного та психоемоційного стану.

Очікувані результати навчання для студентів інших спеціальностей полягають у формуванні уявлень про адаптивні можливості легкої атлетики, усвідомленні ролі спорту в реабілітації та соціальній інтеграції ветеранів, а також у розвитку інклюзивного світогляду, що є важливою складовою сучасної вищої освіти.

Література

1. Ветерани і спорт: реабілітація через легку атлетику [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nv.ua>
2. Ігри Нескорених – Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://invictusgames.in.ua>
3. Українці на Іграх Нескорених – приклади мужності й сили духу [Електронний ресурс] // Міністерство внутрішніх справ України. – Режим доступу: <https://mvs.gov.ua>
4. Invictus Games Foundation : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://invictusgamesfoundation.org>
5. Склад збірної України на Invictus Games 2023 [Електронний ресурс] // Суспільне Спорт. – Режим доступу: <https://suspilne.media>
6. Українська команда на «Іграх Нескорених» [Електронний ресурс] // Міністерство у справах ветеранів України. – Режим доступу: <https://mva.gov.ua>

7. Українці на Invictus Games 2022: як виступили наші ветерани [Електронний ресурс] // Суспільне Спорт. – Режим доступу: <https://suspilne.media>

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ФУТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Бондар Анна

*Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
кафедра фізичного виховання та спорту
grinchukanna366@gmail.com*

Анотація. У статті проаналізовано рівень фізичної підготовленості футболістів на етапі спеціалізованої базової підготовки. Застосовуючи комплекс педагогічних тестів, що складаються з бігових, стрибкових тестів, тестів з обтяженнями (використовувалося легкоатлетичне ядро), нами визначено рівень розвитку різних рухових якостей та здібностей, необхідних для футболістів, таких як швидкість, швидкісна витривалість, витривалість, сила, швидкісно-силові здібності.

Ключові слова: фізична підготовленість, кваліфіковані спортсмени, футболісти, змагальна діяльність.

Summary. Bondar A. Assessment of the Physical Fitness Level of Football Players at the Stage of Specialized Basic Training. The article analyzes the level of physical fitness of football players at the stage of specialized basic training. Using a set of pedagogical tests consisting of running and jumping tests, as well as resistance tests (with the use of a shot put), the level of development of various motor qualities and abilities necessary for football players – such as speed, speed endurance, endurance, strength, and speed-strength abilities – was determined.

Keywords: physical fitness, qualified athletes, football players, competitive activities.

Постановка проблеми. Підготовка повноцінного спортивного резерву у футболі вимагає підпорядкування системи спортивного тренування закономірностям природного ритму розвитку організму юних спортсменів [2, с. 38]. Сьогодні накопичилося достатньо даних про те, що фізичні якості юних спортсменів необхідно розвивати вже на початкових етапах багаторічної підготовки, інакше можна згаяти сенситивні періоди їх формування [3, с. 32]. Водночас удосконалення тренувального процесу не повинно призводити до форсування підготовки та призводити до вичерпання функціональних та психологічних резервів юних спортсменів.

Обговорення. Отримання в ході дослідження матеріали дозволили